

BẢN DI CHỨC SỐNG

Nhà văn LÊ XUÂN ĐỨC

Bác Hồ làm việc tại Phủ Chủ tịch.

Ảnh tư liệu

T rước khi vào cõi trường sinh, về "thế giới người hiền", Chủ tịch Hồ Chí Minh để lại bản *Di chúc* bất hủ cho toàn Đảng, toàn dân, toàn quân với mong muốn tha thiết: "Cuộc chống Mỹ, cứu nước của nhân dân ta dù phải kinh qua gian khổ, hy sinh nhiều hơn nữa, song nhất định thắng lợi hoàn toàn", "Toàn Đảng, toàn dân ta đoàn kết phấn đấu, xây dựng một nước Việt Nam hòa bình, thống nhất, độc lập, dân chủ và giàu mạnh, và góp phần xứng đáng vào sự nghiệp cách mạng thế giới".

Bản *Di chúc* là tác phẩm vô giá trong di sản tinh thần Hồ Chí Minh, nó kết tinh tư tưởng, đạo đức, tâm hồn vô cùng cao thượng và phong phú, vô cùng trong sáng và đẹp đẽ của một vĩ nhân suốt đời phấn đấu, hy sinh vì Tổ quốc, vì dân tộc và nhân loại, nó trở thành một văn kiện lịch sử có một không hai. Có thể khẳng định chắc chắn rằng, trong bản *Di chúc* này, Bác đã tóm lược lại đường lối chống giặc xâm lược và xây dựng lại xã hội sau thắng lợi của công cuộc kháng chiến.

Bản *Di chúc* được Bác khởi thảo ngày 10-5-1965, khi Người ở tuổi 75, sau đó hằng năm vào tháng 5, Bác tiếp tục sửa chữa, bổ sung cho đến ngày 10-5-1969, bản *Di chúc* được hoàn thành. Nhìn vào bút tích Bác để lại trong các bản sửa chữa, bổ sung với những dập xóa, thêm bớt, cần nhắc từng ý, từng câu, từng chữ chúng ta Bác cần trọng đến đường nào, trách nhiệm và tình cảm đối với dân, với nước, với Đảng trước khi ra đi, thanh thản sau những lo toan cho đảo cho Đảng, cho nước, cho dân, cho thế hệ mai sau. Bản *Di chúc* được công bố trong Lễ truy điệu Bác trên Quảng trường Ba Đình vào 9 giờ sáng ngày 9-9-1969 và đăng trên Báo *Nhân Dân* ngày 10-9-1969, gây xúc động vô cùng lớn, một niềm cảm phục, kính yêu sâu sắc, không chỉ đối với toàn dân tộc Việt Nam mà với tất cả các dân tộc đang đấu tranh cho hòa bình, độc lập, dân chủ và tiến bộ xã hội trên khắp thế giới.

Với một tầm nhìn chiến lược, một chủ nghĩa nhân văn cao cả, bản *Di chúc* là lời tâm huyết, là sự chất lọc từ thực tế đã trải nghiệm và tài đoán định chính xác, là áng văn đóa mà mỗi chữ, mỗi câu, mỗi dòng giản dị, gần gũi, thân thương như lời nói thường ngày, đúng với văn phong "để lại mấy lời này" và cũng thật trang trọng, đúng với văn phong một bản di chúc, nó hòa hợp, nhuần nhuyễn giữa cái bình thường, đời thường với cái cao cả, vĩ đại; giữa cái điểm đậm, sâu lắng với cái nóng nã, mãnh liệt; nó thấm sâu vào lòng người, mang ánh sáng chỉ đường và thời thức hành động.

Bản *Di chúc* bao quát toàn bộ các vấn đề cốt lõi của tư tưởng Hồ Chí Minh. Tất cả những gì cốt thiết nhất, cơ bản nhất cho sự nghiệp cách mạng nhằm giải phóng dân tộc và đem lại hạnh phúc cho mỗi người đều được Bác căn dặn. Bài viết này, chúng tôi muốn nhấn mạnh đến 4 điểm của *Di chúc* và việc thực hiện.

1. *Di chúc* chỉ rõ, việc quan trọng trước tiên là "chính đốn lại Đảng" bởi "Đảng ta là một Đảng cầm quyền. Mỗi đảng viên và cán bộ phải thật sự thấm nhuần đạo đức cách mạng, thật sự cần kiệm liêm chính, chí công vô tư.

Phải giữ gìn Đảng ta thật trong sạch, phải xứng đáng là người lãnh đạo, là người đày tớ thật trung thành của nhân dân", phải "làm cho mỗi đảng viên, mỗi đoàn viên, mỗi chi bộ đều ra sức làm tròn nhiệm vụ Đảng giao phó cho mình, toàn tâm toàn ý phục vụ nhân dân. Làm được như vậy, thì dù công việc to lớn mấy, khó khăn mấy chúng ta cũng nhất định thắng lợi". Cách mạng ngày càng tiến triển, đi lên với những thuận lợi, nhưng cũng không ít khó khăn, để giữ vững vai trò Đảng lãnh đạo, Đảng phải chỉnh đốn để tăng cường sức mạnh, giữ vững niềm tin yêu của toàn dân đối với Đảng để Đảng lãnh đạo thành công sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa. Muốn vậy, Bác yêu cầu "các đồng chí từ Trung ương đến các chi bộ phải giữ gìn sự đoàn kết nhất trí của Đảng như giữ gìn con ngươi của mắt mình", trong Đảng phải "thực hành dân chủ rộng rãi, thường xuyên và nghiêm chỉnh tự phê bình và phê bình", "phải thật sự thấm nhuần đạo đức cách mạng, thật sự cần kiệm liêm chính, chí công vô tư". Trong thực tế, sinh thời, Bác đã thấy "có những người trong lúc đấu tranh thì hăng hái, trung thành, không sợ nguy hiểm, không sợ cực khổ, không sợ quân địch, nghĩa là có công với cách mạng. Song đến khi có ít nhiều quyền hạn trong tay thì đâm ra kiêu ngạo, xa xỉ, phạm vào tham ô, lãng phí, quan liêu, không tự giác, mà biến thành người có tội với cách mạng". Và, Bác chỉ rõ nguyên nhân sâu xa, đó là chủ nghĩa cá nhân. Vì thế, năm 1958, Bác cho in tác phẩm "Đạo đức cách mạng", Bác viết: "Chủ nghĩa cá nhân là một trở ngại lớn cho việc xây dựng chủ nghĩa xã hội. Cho nên thắng lợi của chủ nghĩa xã hội không thể tách rời thắng lợi của cuộc đấu tranh trừ bỏ chủ nghĩa cá nhân". Năm 1969, Bác lại viết tiếp bài báo "Nâng cao đạo đức cách mạng, quét sạch chủ nghĩa cá nhân". Hiện nay, mặt trái của cơ chế thị trường đang gây nên sự xuống cấp nghiêm trọng, suy thoái tư tưởng chính trị, đạo đức xã hội. Chủ nghĩa cá nhân cực đoan, cơ hội, thực dụng, lối sống buông thả, chạy theo dục vọng vật chất thấp hèn đang có chiều hướng gia tăng; trong số đó có không ít cán bộ, đảng viên có chức, có quyền, có cả cán bộ cao cấp, cần phải được ngăn chặn, đả tã. Chính vì vậy, Ban Chấp hành Trung ương khóa XI đã đề ra mục tiêu, phương châm và 4 nhóm giải pháp nhằm xây dựng, chỉnh đốn Đảng. 4 nhóm giải pháp đó là: Nhóm giải pháp về tự phê bình và phê bình, nêu cao tính tiên phong, gương mẫu của cấp trên; nhóm giải pháp về tổ chức, cán bộ và sinh hoạt đảng; nhóm giải pháp về cơ chế, chính sách; nhóm giải pháp về công tác giáo dục chính trị, tư tưởng. Từ năm 2006, Đảng thường xuyên tổ chức học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh. Thực hiện Nghị quyết Đại hội X, Bộ Chính trị đã ban hành Chỉ thị số 06-CT/TW, ngày 7-11-2006 về tổ chức Cuộc vận động "Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh". Năm 2007, học tập chuyên đề "Nâng cao đạo đức cách mạng, quét sạch chủ nghĩa cá nhân và *Di chúc* của Chủ tịch Hồ Chí Minh". Năm 2008, học tập tư tưởng và tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh và thực hành tiết kiệm, chống tham ô, lãng phí, quan liêu và tác phẩm

"Sửa đổi lối làm việc". Năm 2009, học tập tư tưởng và tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh về nâng cao ý thức trách nhiệm, hết lòng, hết sức phụng sự Tổ quốc, phục vụ nhân dân và 40 năm thực hiện *Di chúc* của Chủ tịch Hồ Chí Minh. Năm 2010, học tập tư tưởng, tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh về xây dựng Đảng ta thật sự trong sạch, vững mạnh "là đạo đức, là văn minh" gắn với công tác tổ chức và tiến hành đại hội đảng các cấp. Năm 2011, Bộ Chính trị ban hành Chỉ thị số 03-CT/TW ngày 14-5-2011 về "Tiếp tục đẩy mạnh việc học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh". Qua 7 năm, Cuộc vận động "Học tập và làm theo tấm gương đạo đức Hồ Chí Minh" thu được những kết quả tốt đẹp, góp phần vào công tác xây dựng, chỉnh đốn Đảng và thực hiện thắng lợi đường lối đổi mới của Đảng...

2. Với tư tưởng "không có gì quý hơn độc lập, tự do", "chúng ta thà hy sinh tất cả, chứ nhất định không chịu mất nước, nhất định không chịu làm nô lệ", "nước Việt Nam là một, dân tộc Việt Nam là một" nên mở đầu bản *Di chúc*, Bác khẳng định: "Cuộc chống Mỹ, cứu nước của nhân dân ta dù phải kinh qua gian khổ, hy sinh nhiều hơn nữa, song nhất định thắng lợi hoàn toàn. Đó là một điều chắc chắn". Toàn Đảng, toàn dân, toàn quân ta quyết tâm thực hiện lời Bác, chiến đấu anh dũng, xông lên, xốc tới làm cuộc Tổng tiến công và nổi dậy mùa xuân năm 1975, đưa cuộc kháng chiến chống Mỹ, cứu nước đến thắng lợi hoàn toàn. Đây là thành quả to lớn nhất, vĩ đại nhất của nhân dân ta, đất nước ta, mở ra một thời kỳ cho sự phát triển của đất nước, thỏa tâm nguyện của Bác.

3. Đồng thời *Di chúc* chỉ ra những công việc lớn sau ngày thắng Mỹ. Năm 1968, sau khi xem lại một số bản thảo *Di chúc*, Bác viết bổ sung: "Đầu tiên là công việc đối với con người", trước tiên là đối với "những người đã vùng cầm hy sinh một phần xương máu", các liệt sĩ, cha mẹ và vợ con của các thương binh, liệt sĩ, với bộ đội và thanh niên xung phong, với phụ nữ... cho đến những nạn nhân của chế độ cũ... mau chóng hàn gắn vết thương chiến tranh "khôi phục và mở rộng các ngành kinh tế. Phát triển công tác vệ sinh, y tế. Sửa đổi chế độ giáo dục cho phù hợp với hoàn cảnh mới của nhân dân... Cũng có quốc phòng...". Bác dặn kỹ càng: "Công việc trên đây là rất to lớn, nặng nề, và phức tạp, mà cũng là rất vẻ vang. Đây là một cuộc chiến đấu chống lại những gì đã cũ kỹ, hư hỏng, để tạo ra những cái mới mẻ, tốt tươi. Để giành lấy thắng lợi trong cuộc chiến đấu khổng lồ này cần phải động viên toàn dân, tổ chức và giáo dục toàn dân, dựa vào lực lượng vĩ đại của toàn dân". Tư tưởng "vị nhân dân" của Bác đã soi rọi con đường làm gian khổ, chông gai và thử thách, nhưng cũng đem lại nhiều thắng lợi và vinh quang hơn nữa thế kỷ qua của cách mạng Việt Nam. Nhiều nhân tố "mới mẻ, tốt tươi" đã xuất hiện, nhưng cũng còn cái "cũ kỹ, hư hỏng" vẫn chưa được loại trừ. Hiện nay, Đảng và Nhà nước đang sát cánh cùng nhân dân xây dựng một xã hội: Dân giàu, nước mạnh, dân chủ, công bằng, văn minh. Lấy dân làm gốc. Tuy khó khăn, thách thức còn nhiều nhưng cơ hội cũng không ít, nếu chúng ta biết thực hiện đúng đắn và nhất quán tư tưởng "vị nhân dân", "đầu tiên là công việc đối với con người" mà Bác từng đau đáu suốt một đời "việc gì có lợi cho dân, ta phải hết sức làm. Việc gì hại đến dân, ta phải hết sức tránh". Bác vẫn thường nhắc câu nói của miệng của người dân Quảng Bình "Đề trăm lần không dân cũng chịu. Khó vạn lần dân liệu cũng xong".

4. Muốn văn tình thương yêu để lại-một chủ nghĩa nhân văn cao đẹp. Tình cảm sâu sắc, Bác để lại cho mọi người. Bác vui buồn cùng con người. Khi ra đi, Bác gửi lại tình thương này sẽ sống mãi với thời gian, đi cùng năm tháng. Toàn Đảng, toàn dân, toàn quân ta một lòng một dạ làm theo *Di chúc* của Bác.

Nhìn lại cả chặng đường 50 năm phấn đấu thực hiện *Di chúc* của Bác, ngoài những việc làm tốt, chúng ta không khỏi băn khoăn, trăn trở vì còn những việc chưa làm được đúng như *Di chúc* của Người. Mỗi lúc khó khăn, trở ngại, đọc *Di chúc* của Bác chúng ta được Bác truyền thêm sức mạnh, đúng như lời nhà sử học người Mỹ Josephine Stenson: "Tuy một số đồng người đã tha hóa chạy theo cuộc sống hưởng thụ vật chất, bất chấp cả nhân phẩm đạo đức, coi sự hưởng thụ là mục đích của cuộc sống, nhân loại vẫn tìm về tấm gương sáng ngời nhân cách của Hồ Chí Minh, một tấm gương cho mọi thế hệ tiếp sau".

Từ thực tiễn 50 năm thực hiện *Di chúc* và hướng phát triển tương lai, chúng ta có thể nói rằng: Bản *Di chúc* của Chủ tịch Hồ Chí Minh chắc chắn sẽ hiển hiện cùng thời gian năm tháng, mãi mãi là bản *Di chúc sống*, là cương lĩnh chính trị, cương lĩnh hành động đặc biệt để xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam vững mạnh.

Xã hội ngày càng phát triển, con người phát triển, cách mạng đi lên, công cuộc đổi mới ngày càng thu được những thắng lợi mới, cho nên cần nghiên cứu sâu hơn nữa, rộng hơn nữa ánh sáng phát ra từ *Di chúc* của Chủ tịch Hồ Chí Minh.